

Bijlage 1

Evaluatie herijking armoedebeleid 2023

Bijlage 1

Evaluatie herijking armoedebeleid 2023

Opdrachtgever

[Redacted]

Datum

Oktober 2023

Projectteam

[Redacted]

8

Bestuurlijk verantwoordelijk(en)

Hilde Berning-Everlo

Status

Evaluatie

Versie

1.0

Inhoud

1. Inleiding	3
1.1 Wat is armoede?	3
2. Armoede in Tubbergen	5
2.1 Armoede in cijfers	5
3. Analyse Huidig beleid	10
3.1 Beleid 2015-2018	10
3.2 Uitkomsten onderzoeksbureau KWIZ 2019	11
3.2.1 Analyse onderzoek informatiebronnen-dataonderzoek	11
3.2.2 Enquête	12
3.2.3 Panelgesprekken met professionals	13
3.2.4 Interventies vanuit de gemeente Tubbergen	13
3.3 Huidige regelingen	14
3.4 Samenwerking met partners	22
3.4.1 Bevindingen Vroegsignalering	25
3.5 Beleidsplan integrale schulddienstverlening 2019-2023	26
3.6 Bevindingen Werkloont	26
3.7 Participatietraject inwoners Tubbergen 2022	27
3.7.1 Enquête	27
3.7.2 Bijeenkomst armoede kan iedereen overkomen	29
3.7.3 Kinderraad	29
4. Trends en ontwikkelingen	30
4.1 Landelijk	30
4.2 Lokaal/regionaal	33
5. Conclusie en aanbevelingen	36
5.1 Conclusie	36
5.2 Aanbevelingen	37

1 Inleiding

Vanaf 2016 is het minimabeleid geactualiseerd en tot uitvoering gebracht. De effecten van het armoedebeleid zijn in 2019 door Bureau KWIZ geanalyseerd. Het resultaat van dat onderzoek is november 2019 opgeleverd onder de naam "Evaluatie armoedebeleid 2018 gemeente Tubbergen". Het huidige armoedebeleid is voor een groot deel gestoeld op het minimabeleid van 2016 ([zie bijlage 1.1](#)) en is de afgelopen jaren aan de hand van interventies en aanbevelingen uit het evaluatierapport 2018 en adviezen vanuit het werkveld bijgestuurd.

Om te bepalen of dit beleid nog voldoende actueel is, is medio 2021 besloten het armoedebeleid te herijken. Dit is tevens opgenomen in het coalitieakkoord 2022-2026 van de gemeente Tubbergen. Met dit evaluatierapport wordt inzicht gegeven in de staat van armoede in de gemeente Tubbergen en beschreven waaraan en op welke manier uitvoering is gegeven aan de aanbevelingen en wat daarvan de resultaten zijn. De analyse heeft geleid tot aanbevelingen voor een eigentijds, duurzaam en uitvoerbaar armoedebeleid.

1.1 Wat is armoede?

Bij armoede gaat het om de kwetsbare inwoner. Armoede kan op verschillende manieren gedefinieerd worden. In de context van dit evaluatierapport of wel de aanpak tot armoedebeleid hanteren we de brede definitie van armoede: 'situaties waarin mensen onvoldoende materiële, culturele en sociale middelen (dreigen te) hebben, waardoor zij zijn uitgesloten van een levensstandaard die in de samenleving waarin zij leven als minimaal wordt gezien'. Armoede wordt daarbij gezien als het probleem van onvoldoende maatschappelijke participatie of uitsluiting. En niet alleen een financieel tekort of een achtergestelde en onzekere economische positie. In de brede definitie zoals wij die hanteren gaat het om de positieve gezondheid oftewel, het kunnen meedoen in de samenleving. In deze benadering wordt armoede minder bekeken vanuit een materieel perspectief maar gaat het ook om sociale uitsluiting en om factoren zoals slechte(re) sociale relaties. Voorbeelden hiervan zijn: een beperkt sociaal netwerk, gebrekkige toegang tot publieke voorzieningen, weinig politieke participatie, geen vrijwilligerswerk (kunnen) uitvoeren. Hoewel we de brede definitie van armoede hanteren, is de mate waarin armoede in onze gemeente voorkomt moeilijk in beeld te krijgen. Naast de minima, bijstandsgerechtigden met een inkomen tot 120% van het wettelijk sociaal minimum (Wsm), en de inwoners die gebruik maken van de collectieve zorgverzekering met een inkomen tot 130% van het wettelijk sociaal minimum (Wsm), hebben we geen zicht op de zogenaamde verborgen armoede.

Context

- de cijfers niet altijd actueel zijn. Het KWIZ-onderzoek is uitgevoerd over de periode 2015-2018; de cijfers over armoedebelid zijn niet eenduidig, er worden daarnaast ook verschillende definities gebruikt;
- de armoedecijfers zijn gebaseerd op de minimum inkomens en bekend zijn bij o.a. de UWV en SVB of geregistreerd staan bij de gemeente. Niet bekend zijn de armoede cijfers van inwoners die niet geregistreerd staan (verborgen armoede).

2. Armoede in Tubbergen

Armoede in Tubbergen

In het vorige hoofdstuk is de definitie van armoede uiteengezet. In dit hoofdstuk worden een aantal cijfers rondom armoede genoemd om een goed beeld te geven van het niveau van armoede in de gemeente Tubbergen.

2.1 Armoede in cijfers

De gemeente heeft zicht op het aantal inwoners met een bijstandsuitkering en inwoners die gebruik maken van de regelingen. Om het aantal huishoudens dat leeft van een inkomen tot 120% van het Wettelijk sociaal minimum (Wsm) te analyseren heeft Bureau KWIZ in 2015 en 2018 een onderzoek uitgevoerd. Enkele data van de staat van armoede in Tubbergen zijn in onderstaande tabel weergegeven:

Minima Tubbergen

Aantal	2018
Minimahuishoudens (tot 120 Wsm)	530
Aantal huishoudens met een bijstandsuitkering	122
Aantal kinderen tot 18 jaar dat opgroeit in een huishouden met een inkomen tot 120% Wsm	173
Langdurige minima (huishoudens die 3 jaar of langer een inkomen hebben tot 120%	435
Eenouder gezinnen met uitkering	30
Echtpaar met uitkering (zonder kinderen)	160
Alleenstaand met uitkering	286

* Bron: onderzoek KWIZ 2015-2018 (bijlage 2), (cijfers zijn niet uniek, een aanvrager heeft wellicht meerdere aanvragen gedaan)

Hieronder een toelichting op bovenstaande tabel en overige cijfers uit de KWIZ onderzoeken samengevat:

- 6,5% (530 huishoudens) van de huishoudens heeft een inkomen tot 120% van het wettelijk sociaal minimum (Wsm). In 2015 waren dit 324 huishoudens;
- Het aantal AOW-ers is in de periode 2015-2018 fors gestegen (2015: 124 huishoudens; 2018: 271 huishoudens).
- Van de 530 huishoudens heeft:
 - > 23% een bijstandsuitkering. (122 huishoudens)
 - > 26% een AOW-uitkering;
 - > 51% heeft een overig inkomen;
- 4% van alle kinderen tot 18 jaar groeit op in een huishouden met een inkomen tot 120%. Dit zijn 173 kinderen. In 2015 waren dit 104 kinderen;
- 82% (435 huishoudens) van alle minima heeft al 3 jaar of langer een minimum inkomen, in 2015 was dit 42%;
- Van de eenoudergezinnen heeft 22% een inkomen tot 120% Wsm;

- Van de 530 huishoudens met een inkomen tot 120% Wsm, 53% een niet westerse migratieachtergrond heeft:
- Van de minima doet:
 - > 55% een beroep op de WMO;
 - > 52% een beroep op de Jeugdwet;
 - > 7% een beroep op schulddienstverlening;
- De regeling waar minima heeft meest gebruik van maken is het kindpakket gevolgd door de collectieve zorgverzekering en stichting leergeld.

Voor 2022 geldt dat:

- Er 90 mensen Bijzondere bijstand hebben aangevraagd.
- Er 54 mensen individuele inkomenstoelage hebben aangevraagd.
- Er 2 mensen individuele studietoelage hebben aangevraagd.
- Er 88 mensen een aanvraag gedaan hebben voor maatschappelijke participatie minima. Dat is de regeling waarin € 150,- per jaar wordt uitgekeerd.
- Er 493 mensen gebruik hebben gemaakt van de collectieve zorgverzekering.
- Er 56 aanvragen zijn gedaan voor een meedoenpakket.
- Er 48 aanvragen zijn gedaan voor een schoolpakket.
- Er 239 aanvragen zijn gedaan voor Stichting Leergeld

Voor 2023 geldt dat:

- Op de peildatum 01-01-2023 hadden 122 mensen in Tubbergen een bijstandsuitkering, dit is nauwelijks gelijk gebleven met 01-01-2022 waarin 127 mensen in Tubbergen een bijstandsuitkering hadden.
- Door gebeurtenissen zoals corona en de oorlog in Oekraïne verwacht men verzwaring van het probleem.

Kinderen in Armoede

Hieronder de cijfers van kinderen in een minimahuishouden:

- 173 kinderen in de leeftijd tot 18 jaar groeien op in een minimahuishouden (in 2015 was dit 104). Oorzaak van de stijging is dat de gemeente meer kinderen uit een huishouding met een andere inkomensbron in beeld kreeg;
- Van de 173 kinderen groeien:
 - > 78 kinderen op in een huishouden met een bijstandsuitkering;
 - > 95 kinderen op in een huishouden met een ander inkomen;
- 65% van de kinderen met een niet-westerse migratieachtergrond woont in een minimahuishouden.
- 34% (totaal 58 kinderen) van alle minimakinderen heeft een indicatie voor de Jeugdwet. Daarvan heeft:
 - > 60% een Nederlandse achtergrond;
 - > 40% een migratieachtergrond.

GGD monitor

Daarnaast zijn er nog een aantal cijfers gehaald uit de 'Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2020'. Deze monitor is door de GGD opgesteld in juli 2021. Samengevat bevat het de volgende informatie:

- 7% van de mensen uit Tubbergen heeft de afgelopen twaalf maanden moeite gehad om rond te komen van het huishoudinkomen. Dit ligt lager dan in Twente (11%) en is gedaald t.o.v. 2016, toen lag het percentage op 9%;
- 17% van de inwoners in Tubbergen hebben geen € 1.000,- voor onverwachte uitgaven;
- 3 % van de inwoners in Tubbergen geeft aan financiële problemen te ervaren;
- Het percentage huishoudens dat de meeste moeite heeft om rond te komen is het hoogst bij de laaggeletterden (17%) en de lage SES (10%).

Voor het volledige overzicht 'gezond rondkomen' uit de monitor zie [bijlage 3](#).

Tevens is er ook een GGD kindermonitor 2021 en een gezondheidsmonitor jeugd 2021 gepubliceerd. Beide monitoren hebben een relatie met armoede. Samengevat bevat het de volgende informatie:

- 73% van de ouders van kinderen tussen 0-12 jaar in de gemeente Tubbergen ervaart geen enkele moeite met rondkomen. Dit percentage ligt hoger dan in Twente (65%) en is gedaald t.o.v. 2017, toen lag het percentage op 80%.
- 81% van de ouders van kinderen tussen 13-16 jaar in de gemeente Tubbergen ervaart geen enkele moeite met rondkomen. Dit percentage ligt hoger dan in Twente (72%) en is gestegen t.o.v. 2019, toen lag het percentage op 74%.
- De periode waar de meeste ouders met kinderen van 4 t/m 12 jaar moeite hebben om rond te komen is op de leeftijd 1 t/m 5 jaar.

(bron: <https://www.twentsegezondheidsverkenning.nl/dashboard/dashboard/armoede>)

Cijfers 2021

In Nederland leven gemiddeld 6,8% van de huishoudens onder de lage inkomensgrens. Deze groep bestaat vaker uit eenoudergezinnen met kinderen dan tweoudergezinnen. In de gemeente Tubbergen ligt dit percentage op 3,1%. 8,2% van de inwoners van de gemeente Tubbergen leeft van inkomsten tot 120% van het sociaal minimum. Het percentage inwoners dat leeft van inkomsten tot 120% van het sociaal minimum is vanaf 2018 gedaald, maar is sinds 2021 weer gestegen. In 2018 was het 7,2%, in 2020 5,6% en in 2021 6,3%.

(Bron: <https://noaberkracht.incijfers.nl/dashboard/inkomen>)

3. Analyse Huidig beleid

Analyse Huidig beleid

In dit hoofdstuk komen een aantal zaken m.b.t. het huidig beleid aan bod. Allereerst wordt puntsgewijs het beleid van 2015-2018 besproken. Het onderzoeksbureau KWIZ heeft in 2019 de interventies van 2015-2018 geanalyseerd met het doel om tot aanbevelingen te komen voor de gemeente Tubbergen t.a.v. het armoedebeleid. Dit wordt in paragraaf 3.2 besproken. In paragraaf 3.3. komen de huidige regelingen aan bod. Vervolgens wordt in paragraaf 3.4 de samenwerking met partners besproken. In paragraaf 3.5 wordt het beleidsplan integrale schulddienstverlening benoemd en in paragraaf 3.6 de bevindingen van WerkloonT. Tot slot komt in paragraaf 3.7 het participatietraject met inwoners uit Tubbergen aan bod.

3.1 Beleid 2015-2018

Het beleid is naar aanleiding van het onderzoek door Kwiz in 2015 geactualiseerd. Het door KWIZ uitgevoerde onderzoek in 2015, de landelijke- en lokale ontwikkelingen en de resultaten van een bijeenkomst met professionals uit het werkveld lag daaraan ten grondslag. De Raad van de gemeente Tubbergen heeft de nota minimabeleid in 2016 vastgesteld. Daarop zijn in de periode 2015 – 2018 de volgende interventies ingezet die vallen onder minimabeleid, schulddienstverlening en vroegsignalering:

- Beschikbaar stellen van kind-pakketten;
- Aanstellen coördinator armoedepreventie (nu sociaal werker armoede);
- Intern: Voorlichtingsbijeenkomsten consultants Teamondersteuning en Zorg naar behoefte;
- Vereenvoudiging aanvraagprocedure;
- Afstemming minimabeleid en gemeentelijke belastingen m.b.t. kwijtschelding;
- Informatie-voorlichtingsavonden door de ouderenbond voor ouderen over minima beleid;
- Inzet communicatiekanalen om bekendheid regelingen voor minima te vergroten (o.a. campagne door middel van het uitreiken van een map waarin alle regelingen vermeld staan). Deze kan uitgereikt worden aan alle inwoners die daar de behoefte aan hebben. Niet iedereen is digitaal in de gelegenheid om de regelingen op internet op te zoeken.
- Continue afstemming bedrijfsconsultanten en erfcoaches over ondersteuning voor Zzp-ers;
- Tegemoetkoming afvalstoffenheffing middels aanvraag vergoeding medisch afval.

3.2 Uitkomsten onderzoeksbureau KWIZ

Onderzoeksbureau KWIZ heeft de interventies 2015-2018 in 2019 geanalyseerd en aanvullend onderzoek uitgevoerd met het doel te komen tot aanbevelingen voor de gemeente Tubbergen t.a.v. van het armoedebeleid. **Voor het volledige onderzoeksrapport zie bijlage 2.**

Een verkorte weergave met de analyse van het aanvullende onderzoek wordt hieronder weergegeven:

1. **Informatiebronnen – data onderzoek**
2. **Enquête onder huishoudens met een inkomen tot 120 % van het sociaal minimum**
3. **Panelgesprekken met professionals uit het werkveld**

3.2.1 Analyse onderzoek informatiebronnen-dataonderzoek

De data uit het KWIZ-onderzoek zijn in hoofdstuk 2 van dit rapport reeds samengevat.

Een analyse van deze data geeft o.a. aan dat:

- Het aantal minima huishoudens dat tussen 2015 en 2018 bereikt is, ofwel in beeld is gekomen, is toegenomen. Dat blijkt o.a. uit:
- Een lichte toename van deelname aan (sport) activiteiten door minima;
- Toename van noodzakelijke medische zorg door minima;
- Toename van het aantal minima dat een beroep heeft gedaan op de regelingen kwijtschelding belastingen en collectieve zorgverzekeringen;
- Toename van het aantal kinderen dat opgroeit in armoede;

- De interventies geen positief effect hebben gehad op:
- De zoektocht naar werk. Het blijkt voor minima, met name inwoners met niet westerse migratieachtergrond, gecompliceerd om de stap naar betaald werk te maken.
- Dat heeft tevens een effect op de toekomstkansen voor hun kinderen.
- De eetgewoonten van minima als het gaat om het eten van gezonder voedsel, waaronder groente en fruit.

3.2.2 Enquête

Medio 2019 heeft de gemeente op basis van genoemde aanbevelingen een enquête uitgezet onder 559 minima huishoudens. De betreffende enquête is voor de volledigheid als bijlage toegevoegd (**zie bijlage 4 voor de vragenlijst Tubbergen 2019**). Deze enquête is door 184 respondenten ingevuld.

Enkele uitkomsten van die enquête zijn hieronder samengevat:

- Regelingen voor minima zijn onvoldoende bekend. Iets meer dan de helft van de respondenten geven aan niet de hoogte te zijn van bestaande regelingen.
- De gemeente dient een meer proactieve houding aan te nemen t.a.v. de informatie over de regelingen voor minima. De persoonlijk benadering naar inwoners die in beeld zijn wordt daarin aanbevolen.
- De voortdurende vraag naar inkomensinformatie wordt als vervelend ervaren.
- De persoonlijke aandacht en ondersteuning bij de aanvragen van regelingen wordt gemist. Eén aanspreekpunt is daarin wenselijk.
- 64 procent van de respondenten geeft aan extra medische kosten te hebben. Deze kosten voor o.a. brillen/ lenzen, medicijnen en kosten voor de tandarts of orthodontist worden niet vergoed door de zorgverzekering en zijn dus voor eigen rekening. Voor een derde van de respondenten betekend dat:
 - > doktersbezoek en medische zorg regelmatig wordt vermeden; (2% is structureel zorg mijddend)
 - > de benodigde medicijnen niet kunnen worden aangekocht.

Als belangrijkste oorzaak voor het niet kunnen rondkomen wordt de inflatie genoemd. (De eerste levensbehoeften worden steeds duurder terwijl de inkomsten niet of nauwelijks stijgen)

3.2.3 Panelgesprekken met professionals

Interview gesprekken met een panel bestaande uit professionals van de organisaties SWTD, de Adviesraad Sociaal Domein, Stichting leergeld, Stichting Palet/Impuls, Maatschappelijk Werk, Wijkkracht, Wmo- en jeugdconsulent, consulent inkomen en 2 inwoners uit de doelgroep heeft een aantal suggesties en aanbevelingen opgeleverd. Enkele uitkomsten, suggesties en aanbevelingen zijn hieronder samengevat:

Voor het volledige rapport zie bijlage 2.

Suggesties en aanbevelingen:

- Een soort noodfonds ingezet moet worden
- De gemeente zich moet blijven richten op gezinnen met kinderen en die intensief te begeleiden om te voorkomen dat die ook in armoede blijven.
- De adviesraad op de hoogte wil blijven gehouden worden over wat er wordt gemist om de doelgroep de juiste hulpverlening te kunnen bieden.
- Er een soort van checklist van wie is waar verantwoordelijk voor, op welk moment breng je zaken in komt.
- Er een wens is voor een betere samenwerking met externe partijen. Als voorbeeld werd genoemd de Belastingdienst
- Onderzocht moet worden hoe de gemeente schulddienstverlening nog meer onder de aandacht kunnen brengen zodat de inwoner zich eerder meldt voor schulddienstverlening.

3.2.4 Interventies vanuit de gemeente Tubbergen

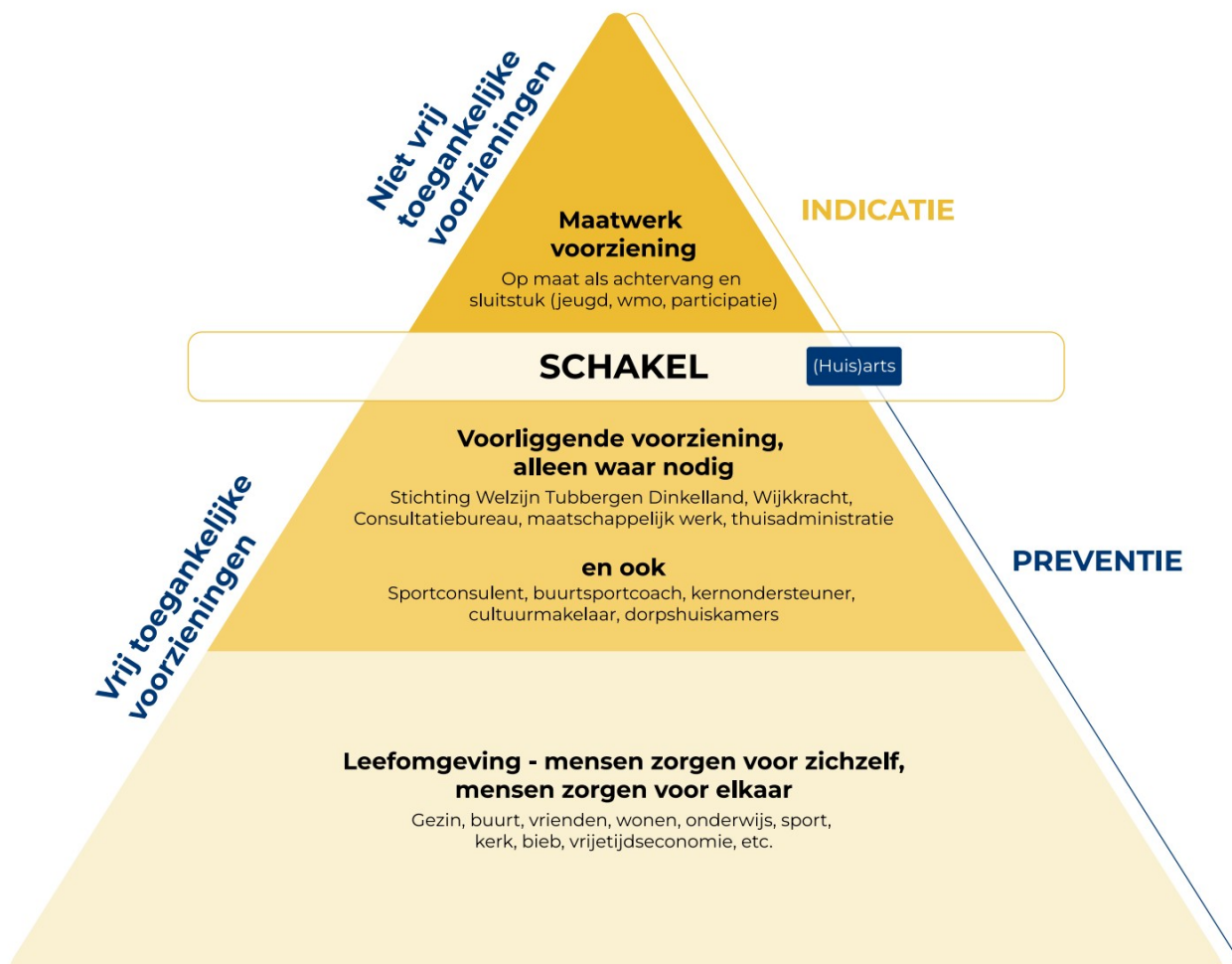
Vanuit de gemeente Tubbergen zijn naar aanleiding van o.a. de opgehaalde opbrengst vanuit de hierboven genoemde analyse/enquêtes/panelgesprekken een aantal projecten gerealiseerd vanaf 2019

- Oprichting één loket 'schakel'. Dit is één loket voor inwoners met vragen over welzijn, inkomen, jeugd en zorg.
- De start van een integrale schuldenaanpak waarin de schulddienstverlening is opgebouwd en gestart is met de pilot 'vroeg erop af'.
- De inzet van de wijk-ggd'er. De wijk-ggd'er heeft een vroegsignalerende functie en kan verwijzen naar de juiste hulp.
- De start van TAFT (thuisadministratie en formulierenservice Tubbergen).
- Het IDO (Informatiepunt Digitale Overheid) in de bibliotheek in Tubbergen. Bibliotheek medewerkers en vrijwilligers werken samen om mensen te helpen die vragen hebben over de digitale overheid.

- De brede aanpak Energiearmoede Tubbergen waarin de gemeentelijke afdelingen duurzaamheid en het sociaal domein samenwerken om de energiearmoede aan te pakken.
- De Inzet van de tool WerkloonT waardoor mogelijk is om te berekenen wat de overstap per situatie van leven in de bijstand naar betaald werk financieel betekent. De financiële prikkel is dé stimulans voor inwoners om de stap naar werk te (willen)maken. Met deze tool wordt daarin concreet inzicht gegeven.
- Inzet armoede coördinatoren.
- Voorlichting aan ouderen bij de ouderenbond.
- Voorlichting laten geven aan bedrijven in Tubbergen door het ROZ door bemiddeling van de bedrijfsconsulenten.
- Ambtshalve kwijtschelding van de Gemeentelijke Belastingen.
- Het instellen van kindpakketten
- Vereenvoudigen van de aanvragen van de regelingen die o.a. door SWTD/Voedselbank, Stichting Leergeld worden uitgevoerd. Er is een aanvraagformulier ontwikkelt.

3.3 Huidige regelingen

Het verbeteren van de Financiële Gezondheid van inwoners maakt onderdeel uit van het huidige beleid. Zo kan iedere inwoner kostenvrij gebruik maken van ondersteuning bij o.a. het invullen van formulieren voor de aanvraag van regelingen. Waar nodig voorzien we in maatwerk. Daarbij maken we samen met- en voor de inwoner met ernstige financiële problemen een speciaal plan om hen uit de problemen te halen. In de onderstaande piramidetabel wordt duidelijk hoe de verschillende vormen van ondersteuning door de gemeente eruit ziet. De regierol van de gemeente is het grootst in trede 1 en het laagst in trede 3.

Hoe de huidige regelingen waarop minima een beroep kunnen doen zich verhouden tot bovenstaande piramidetabel is op de volgende pagina's uiteengezet.

Trede 3: Vrij toegankelijke voorzieningen. Leefomgeving- mensen zorgen voor zichzelf, mensen zorgen voor elkaar

Door aandacht te besteden aan de basis kunnen veel financiële problemen voorkomen te worden. Denk hierbij aan advies over opvoeden of budgetteren.

Trede 2: Vrij toegankelijke voorzieningen. Voorliggende voorziening, alleen waar nodig

Professionals kunnen door middel van algemene voorzieningen inwoners ondersteunen bij het bereiken van Financiële Gezondheid. Denk hierbij aan de verschillende regelingen die de gemeente aan kan bieden, zoals de bijzondere bijstand. Daarnaast vallen hier ook de niet-professionele algemene voorzieningen onder. Denk hierbij aan vrijwilligers die helpen bij het invullen van lastige formulieren.

Trede 1: Niet vrij toegankelijke voorzieningen. Maatwerk voorziening

Inwoners ervaren meer Financiële Gezondheid door de inzet van maatwerkvoorzieningen die specifiek bij hun problemen passen. Denk hierbij aan schulddienstverlening. Deze trede komt bij voorkeur uitsluitend aan bod als de andere treden ineffectief blijken. De gemeente heeft hierin de regie.

Regelingen minimabeleid

Trede 1: Niet vrij toegankelijke voorzieningen. Maatwerk voorziening

Regeling:	Schulddienst-verlening
Doel:	Begeleiden en beheersbaar maken van schulden en eventueel hulpverlening voor de problematiek achter de schulden. Door de Stadsbank Oost Nederland wordt eens per twee weken een inloopspreekuur gehouden in het gemeentehuis.
Inkomensgrens:	Geen
Draagkracht berekening:	Geen
Vergoeding:	N.v.t.
Doelgroep:	18+ <i>Note: Ouders financieel verantwoordelijk t/m 21</i>

Trede 2: Vrij toegankelijke voorzieningen. Voorliggende voorziening, alleen waar nodig

Regeling:	Voedselbank
Doel:	In noodsituaties voorzien van een voedselpakket. Hiervoor kan een beroep worden gedaan op de voedselbank in Tubbergen die samenwerkt met de Voedselbank Oldenzaal
Inkomensgrens:	Noodsituaties
Draagkracht berekening:	Geen. Eigen methodiek voor beoordeling.
Vergoeding:	-
Doelgroep:	Zelfstandig huishouden

Regeling:	Kleding bank
Doel:	In noodsituaties. Hiervoor kan een beroep worden gedaan op de kledingbank Oost Twente in Oldenzaal
Inkomensgrens:	Noodsituaties
Draagkracht berekening:	Geen. Eigen methodiek voor beoordeling.
Vergoeding:	-
Doelgroep:	Zelfstandig huishouden

Regeling:	Parochiële Caritas Instelling (PCI) & diaconie van de Protestantse Kerk (PKN)
Doel:	In noodsituaties. Hiervoor kan een beroep worden gedaan op de kledingbank Oost Twente in Oldenzaal
Inkomensgrens:	Noodsituaties
Draagkracht berekening:	Geen. Eigen methodiek voor beoordeling.
Vergoeding:	-
Doelgroep:	Zelfstandig huishouden

Regeling:	Thuis-Administratie en Formulierservice Tubbergen (TAFT)
Doel:	lastige brieven, het op orde brengen van de administratie en bij problemen met geldzaken.
Inkomensgrens:	-
Draagkracht berekening:	-
Vergoeding:	-
Doelgroep:	-

Regeling:	Stichting Vluchtelingenwerk
Doel:	Begeleiding en hulp aan statushouders bij Nederlandse regelgeving en Financiële Gezondheid.
Inkomensgrens:	-
Draagkracht berekening:	Vluchtelingen met een verblijfsvergunning
Vergoeding:	-
Doelgroep:	-

Regeling:	Kwijtschelding belastingen
Doel:	Kwijtschelding afvalstoffenheffing, rioolrecht.
Inkomensgrens:	100% van de toepasselijke bijstandsnorm
Draagkracht berekening:	Geen
Vergoeding:	Geen maximum bedrag
Doelgroep:	Zelfstandig huishouden

Regeling:	Bijzondere bijstand
Doel:	Vergoeding van bijzondere noodzakelijke kosten indien deze niet zelf betaald kunnen worden. Bijv. eigen bijdrage Wmo, kinderopvang op basis van sociale medische indicatie.
Inkomensgrens:	120% van de toepasselijke bijstandsnorm
Draagkracht berekening:	20% m.u.v. woonkosten toeslag en kosten bewind voering
Vergoeding:	Geen maximum bedrag
Doelgroep:	Alle inwoners

Regeling:	Individuele inkomens toeslag
Doel:	Inkomens ondersteuning voor mensen die langdurig afhankelijk zijn van een minimum inkomen
Inkomensgrens:	3 jaar een inkomen tot 105% van de toepasselijke bijstandsnorm
Draagkracht berekening:	Geen
Vergoeding:	Per jaar € 350,00 voor alleenstaande, € 450,00 voor een alleenstaande ouder en € 500,00 voor een echtpaar
Doelgroep:	Vanaf 21 tot pensioen gerechtigde leeftijd

Regeling:	Individuele studietoelage
Doel:	De student die als rechtstreeks gevolg van een ziekte of gebrek niet in staat is naast zijn/haar studie bij te verdienen. Een onafhankelijk medisch advies ligt hieraan ten grondslag.
Inkomensgrens:	Geen inkomenstoets. Inwoner moet recht hebben op Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten (WTOS) of studiefinanciering (WSF). Geen vermogenstoets
Draagkracht berekening:	Geen
Vergoeding:	De hoogte van het bedrag is afhankelijk van de leeftijd.
Doelgroep:	Inwoner moet recht hebben op WTOS of WFSF. (v.a. 15 jaar)
Doelgroep:	Zelfstandig huishouden

Regeling:	Collectieve zorg verzekering
Doel:	Collectieve zorgverzekering via Menzis zorgverzekeraar
Inkomensgrens:	130% van de toepasselijke bijstandsnorm. Geen vermogenstoets
Draagkracht berekening:	Geen
Vergoeding:	Een samenwerking tussen gemeente en Menzis met extra aanvullingen in het pakket. In pakket 3 hoeft het eigen risico niet betaald te worden.
Doelgroep:	Alle inwoners

Regeling:	Regeling maat schappelijke Participatie minima
Doel:	Bijdrage voor de kosten van sport, cultuur of educatie vanaf 18 jaar en ouder en aanschaf ID kaart voor personen vanaf 14 jaar en ouder
Inkomensgrens:	120% van de toepasselijke bijstandsnorm. Eigen woning en auto tellen niet mee.
Draagkracht berekening:	Geen
Vergoeding:	€ 150,00 per jaar per persoon. De kosten van een ID kaart inclusief pasfoto's.
Doelgroep:	14+ (kosten ID kaart) en 18+ beide voor-zieningen

Regeling:	Stichting Leergeld Tubbergen
Doel:	Kinderen in de leeftijd van 4 tot 18 jaar van minima kunnen meedoen aan sport en cultuur
Inkomensgrens:	120% van de toepasselijke bijstandsnorm
Draagkracht berekening:	Geen
Vergoeding:	De hoogte van het bedrag is afhankelijk van de leeftijd.
Doelgroep:	€ 250,00 voor sport en € 450,00 voor cultuur.
Doelgroep:	4-18 jaar

Regeling:	Meedoenpakket (kindpakket)
Doel:	Regeling voor kinderen in de leeftijd van 0-18 jaar
Inkomensgrens:	120% van de toepasselijke bijstandsnorm
Draagkracht berekening:	Geen
Vergoeding:	maatwerk
Doelgroep:	voor kinderen in leeftijd van 12-18 jaar 150,00 en voor kinderen in leeftijd van 0 tot 12 jaar € 100,00 per jaar.
Doelgroep:	0-18 jaar

Regeling:	Schoolpakket (kindpakket)
Doel:	Regelingen voor kinderen in de leeftijd van 4-18 jaar.
Inkomensgrens:	120% van de bijstandsnorm
Draagkracht berekening:	Geen
Vergoeding:	maatwerk
Doelgroep:	voor kinderen in de leeftijd van 4-12 jaar €100,00 per jaarvoor kinderen in de leeftijd van 12-18 jaar €300,00 per jaar
Doelgroep:	4-18 jaar

Wettelijke inkomensvoorzieningen

Participatiewet, IOAW inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers, IOAZ inkomensvoorziening ouderen en gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen, BBZ 2004 Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen 2004,

Trede 3: Vrij toegankelijke voorzieningen. Leefomgeving- mensen zorgen voor zichzelf, mensen zorgen voor elkaar

Regeling:	Inzet Preventiebudget Onderwijs.
Doel:	Een subsidie aan scholen en kinderdagverblijven voor preventieve activiteiten Voorbeelden zijn: activiteiten die pestgedrag voorkomen, hoe om te gaan met social media, Halt in de klas, lesprogramma Op Tijd Voorbereid van Tactus ter voorkoming van overmatig middelengebruik.
Inkomensgrens:	Geen
Draagkracht berekening:	Geen
Vergoeding:	Een subsidie die op basis van een door het college bepaalde verdeelsleutel. De activiteiten moeten passen binnen het door het college vastgestelde Maatschappelijke Kader.
Doelgroep:	Scholen en kinderdagverblijven

Regeling:	Inzet armoede coördinator op scholen.
Doel:	De armoede coördinatoren geven voorlichtingen op scholen
Inkomensgrens:	Geen
Draagkracht berekening:	Geen
Vergoeding:	N.v.t.
Doelgroep:	Scholieren

Regeling:	IDO (Informatiepunt Digitale Overheid)
Doel:	Inwoners met vragen over de digitale overheid (aanvragen toeslagen, DigID etc.) worden geholpen door vrijwilligers in de bibliotheek in Tubbergen
Inkomensgrens:	Geen
Draagkracht berekening:	Geen
Vergoeding:	N.v.t.
Doelgroep:	N.v.t.

3.4 Samenwerking met partners

Ter bevordering van de financiële gezondheid streeft de gemeente Tubbergen een continue verbetering en ontwikkeling na. Dat houdt o.a. in dat meer de samenwerking is gezocht met de professionele partners die te maken hebben met de doelgroep. De samenwerking met de partners heeft geleid tot verbeterpunten om de financiële gezondheid van inwoners te bevorderen. Hieraan is tevens uitvoering gegeven. Zie het rijtje hieronder:

1. **Minder bureaucratie, verhoging efficiëntie (binnen de wettelijke kaders);**
2. **Blijven door-ontwikkelen van beleid;**
3. **Focus op vroegsignaleren;**
4. **Integrale aanpak**
5. **Communicatie**
6. **Betaalbaarheid onderwijs**
7. **Werkloont**

Minder bureaucratie, verhogen efficiëntie

- De organisaties Caritas, Stichting Welzijn Tubbergen Dinkelland, Verjaardagsbox, Kledingbeurs, Voedselbank en Stichting leergeld Tubbergen hanteren één intakeformulier. Met het invullen van het formulier wordt direct duidelijk of de aanvrager/inwoners voldoet aan de voorwaarden van andere regelingen.
- Realisatie van één loket voor alle vragen op het gebied van zorg, hulp en ondersteuning (Schakel).

Beleid blijven door-ontwikkelen

- In het kader van ons voortdurende streven naar beleidsvernieuwing en -verbetering binnen het Sociaal Domein, betrekken wij actief de expertise en inzichten van alle betrokken stakeholders binnen de Werkplaats Sociaal Domein. Deze input is cruciaal voor de vorming en herziening van beleid, evenals voor de dagelijkse uitvoeringspraktijk. Bovendien erkennen we de waarde van de multidisciplinaire aanpak van de Werkplaats Sociaal Domein en zien we verdere kansen voor ontwikkeling in deze structuur.

Vroegsignaleren van schulden

- De gemeente werkt de gemeente als partner samen met zorgverzekeraars, energiemaatschappijen, waterleidingbedrijf, woningbouwverenigingen en private verhuurders om betalingsachterstanden van inwoners vroegtijdig op te sporen met het doel erger te voorkomen. Een betalingsachterstand van een inwoner bij de partners wordt direct gemeld bij de gemeente. Bij meldingen van betalingsachterstanden door twee verschillende organisaties op één adres zoekt de consulent actief contact met deze inwoner en wordt een huisbezoek afgelegd. In Corona-tijd wordt vanwege beperkingen telefonisch contact gezocht met de inwoner. Tijdens het huisbezoek of telefonisch wordt getracht te achterhalen wat de reden is van de betalingsachterstand, of er sprake is van achterliggende problematiek en welke hulp de inwoner nodig heeft en kan krijgen om o.a. de betaling weer in gang te zetten. Bij een enkelvoudig signaal ontvangt de inwoner een brief of e-mail met het verzoek contact op te nemen met de consulent schulddienstverlening om de betalingsachterstand te bespreken. Hierdoor wordt tevens inzicht verkregen of er wellicht sprake is van achterliggende problematiek.

Integrale aanpak

- Om te komen tot meer samenhang in de aanpak zijn meerdere netwerkbijeenkomsten met- en voor professionals uit het werkveld georganiseerd. Het delen van ervaringen vanuit diverse disciplines en expertises stimuleert de behoefte samen te zoeken naar oplossingen. Deze komen voor in en zijn beschreven in de **evaluatie vroegsignalering die als bijlage 7** is toegevoegd.

Communicatie

- De gemeente Tubbergen brengt de mogelijkheden die inwoners hebben om hun financiële gezondheid te verbeteren onder de aandacht door: 4 keer per jaar extra aandacht te schenken aan armoede via de gemeente- en diens facebookpagina;
 - > het uitreiken van flyers en minimamapjes met daarin een opsomming van de regelingen door de buurtmannen en buurtvrouwen, dorpsondersteuners en andere professionals.
 - > Daarnaast brengt de SWTD het thema via voorlichting op scholen en (boeren) bedrijven en via verenigingen en ontmoetingsplekken (Kulturhusen) onder de aandacht.

Betaalbaarheid onderwijs

- Door de technologische ontwikkelingen en de stijgende welvaart lopen de kosten voor onderwijs steeds verder op. Ouders worden bijvoorbeeld verplicht tot de aanschaf van een laptop en of het betalen van een schoolreis voor hun kind naar het buitenland. Omdat het essentieel is dat iedereen kan blijven meedoen, onderwijs betaalbaar blijft, gaat de gemeente in gesprek met het onderwijs om te verkennen wat daarvoor nodig is, , vooralsnog kunnen regelingen ingezet worden zoals Individuele studietoelage, Regeling maatschappelijke Participatie minima, Schoolpakket (kindpakket) en het Mee-doen pakket.

Werkloont

- Regeling maatschappelijke Participatie minima. Middels de tool "WerkloonT" is het mogelijk te berekenen wat de overstap per situatie van leven in de bijstand naar betaald werk financieel betekent. De financiële prikkel is dé stimulans voor inwoners om de stap naar werk te (willen)maken. Met deze tool wordt daarin concreet inzicht gegeven.

Nog niet alle acties zijn geëvalueerd. In de volgende pagina's zijn de meest opvallende zaken uiteengezet.

3.4.1 Bevindingen Vroegsignalering

Uit de evaluatie is op hoofdlijnen gebleken dat vroegsignalering een goed en effectief instrument lijkt te zijn om schuldenproblematiek in een vroeg stadium te signaleren en bestaande schuldenproblematiek op te lossen. Hoe hoger de schulden, hoe langer afgelost moet worden, hoe meer begeleiding nodig is en hoe minder vertrouwen er is bij de schuldeisers. Dus met andere woorden vroegsignalering kan dit voorkomen. Dit heeft zowel voor de sanering, de klant en de schuldeisers een positief effect. Ook de ervaringen en bevindingen van zowel de schulddienstverleners als de partners zijn positief. Het vertrouwen bij zowel schuldenaars als schuldeisers dat op een professionele manier gewerkt wordt aan een oplossing vergroot het vertrouwen tussen partijen.

Sinds 2019 werken we binnen de gemeente Tubbergen met schulddienstverleners en vroegsignalering. Inmiddels is de gewijzigde Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening (WGS) per 1 januari 2021 ingevoerd. Dit betekent dat bij wet is vastgelegd dat signalen opgepakt moeten worden.

Voorlopige conclusie

1. Zorg voor een professionaliseringslag door:
 - a. In voorkomende gevallen het signaal van de gemeentelijke belastingen op te pakken in het traject schulddienstverlening. We zullen hierover procesafspraken maken teneinde een sluitende schulddienstverleningsketen te krijgen. Op basis van de WGS mag de afdeling Belastingen vanaf 2021 geen signalen meer afgeven in RIS. Met de afdeling Belastingen is de afspraak gemaakt dat, mocht zich situaties voordoen waarbij sprake is van achterstanden, dan wordt door de consulent Belastingen contact gezocht met de consulent Schulddienstverlening.
 - b. Uitbreiding van convenantpartners. De lokale wens is om ook signalen van o.a. de afdeling Belastingen, banken, krediet- en hypotheekverstrekkers te ontvangen. Landelijk lopen er een aantal pilots om te kijken wat het effect is als o.a. banken, gemeentelijke belastingen, hypotheekverstrekkers en DUO signalen af kunnen geven. Wij moeten de uitslag van pilots afwachten want de gemeenten die aan deze pilots mee mogen doen worden aangewezen door het Ministerie.
 - c. Beleidsmatig een nazorgtraject in te richten.

3.5 Beleidsplan integrale schulddienstverlening 2019-2023

Het beleidsplan integrale schulddienstverlening gemeente Tubbergen 2019-2023 wordt in 2023 vernieuwd. De resultaten hiervan worden meegenomen in het (nieuw) te vormen armoedebeleid.

3.6 Bevindingen WerkloonT

Om te duiden wat de overstap per situatie van leven in de bijstand naar werk betekent zijn 4 casussen uitgelicht en in een schema geconcretiseerd (**zie bijlage 6**). De berekening leert dat het voor inwoners in de bijstand naar werk niet in alle gevallen veel voordeel oplevert. Hierin is ook geen rekening gehouden met extra kosten zoals de aanschaf van kleding t.g.v. representativiteit of de aanschaf van een vervoersmiddel en of extra reiskosten(woon-werk), etc. De financiële prikkel en stimulans voor inwoners om de stap van de bijstand naar werk te maken lijkt daarmee voor bepaalde groepen onvoldoende aanwezig.

3.7 Participatietraject inwoners Tubbergen 2022

De raad, kinderraad, ervaringsdeskundigen, inwoners en professionals zijn nadrukkelijk betrokken bij de evaluatie van het armoedebeleid. Met de klankbordgroep bestaande uit enkele raadsleden, ervaringsdeskundigen en professionals is onderstaand participatietraject voorbereid en uitgevoerd.

- **Enquête onder het burgerpanel en separaat naar de doelgroep minima**
- **Bijeenkomst voor inwoners en professionals (zowel fysiek als digitaal)**
- **Gesprek met de kinderraad**

Doel van het participatietraject is de problematiek, wensen en behoeftes samen met de inwoners in kaart te brengen en te onderzoeken of, en zo ja hoe, de gemeente Tubbergen daarop beter kan inspelen. Zijn de huidige regelingen voldoende bekend en of afdoende en waarin kan een verbeterslag gemaakt worden. In het traject is tevens aandacht voor het thema mentale gezondheid temeer omdat dit thema veelal onderbelicht blijkt.

3.7.1 Enquête

Er is een enquête (flitspeiling) uitgezet onder het burgerpanel en de doelgroep minima. De onderzoeksvragen waren specifiek gericht op bewustwording, mentale gezondheid, de bekendheid en het gebruik van de regelingen. Deze werden als volgt uitgediept:

- **Status: de staat van armoede en mentale gezondheid in Tubbergen.**
- **Verdieping: wat doet armoede met iemand (de effecten)?**
- **Kansen: wat kan de gemeente (nog meer) betekenen voor inwoners?**

De gemeente Tubbergen kent 156 minima. Deze inwoners zijn per brief en persoonlijk door de SWTD geïnformeerd over de enquête en hoe zij deze kunnen invullen. De enquête is door 201 panelleden en 32 minima ingevuld.

De resultaten en de enquête zijn als bijlage toegevoegd (bijlage 10 en 11). Hieronder een uiteenzetting van de belangrijkste bevindingen.

- In Tubbergen lijkt financieel rondkomen een beperkt probleem en vooral iets dat 'anderen' treft.
- Van alle reacties kunnen we concluderen dat iedereen wel een paar regelingen of voorzieningen kent. Toeslagen zijn het minst bekend.

- 93% van alle respondenten (totale steekproef) heeft geen gebruik gemaakt van de regelingen. Daarnaast denkt niemand van die gehele groep in aanmerking te komen voor een of meerdere regelingen. In onderstaande tabel is dit met percentages weergegeven:
- Bijna iedereen die (enige) moeite heeft om financieel rond te komen ervaart een mindere mentale gezondheid.
- De mentale effecten van financiële zorgen zijn vooral stress en slaap gerelateerd.
- Als men moeite heeft om rond te komen, blijkt het lastig om dit met anderen te bespreken.
- Als men moeite heeft rond te komen, dan wegen schaamte en onbegrip sterk mee om niet over de eigen financiële situatie te praten.
- Uit reacties blijkt het dat in een beperkt aantal gevallen veel moeite kost om van een regeling of voorziening gebruik te maken.
- Volgens inwoners liggen de kansen voor de gemeente bij een actieve rol, persoonlijke aanpak, communicatie en voorlichting.
- Onbekendheid en administratieve hobbels vormen de grootste barrières om gebruik te maken van de regelingen.

Bekendheid van de regelingen onder de respondenten

Meest bekend	Minder bekend
Voedselbank (96%)	Schoolmaatschappelijk werk (23%)
Verjaardagbox (70%)	Kindpakket (15%)
Maatschappelijk werk (60%)	Individuele studietoelage (14%)
Schulddienstverlening (45%)	Individuele inkomensvoorschot (13%)
Collectieve zorgkostenverzekering (41%)	Afvalregeling medisch afval (11%)
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen (40%)	Formulierenservice (11%)
Bijdrage om mee te doen (38%)	Cursus/training via Wij in de buurt (4%)
Bijzondere bijstand (38%)	

3.7.2 Bijeenkomst armoede kan iedereen overkomen

Donderdag 17 februari 2022 is in 't Oale Roadhoes Tubbergen de bijeenkomst 'armoede kan iedereen overkomen' georganiseerd. Het aantal aanwezigen was 25. Daarnaast namen 32 inwoners anoniem digitaal deel. Via de interactieve tool mentimeter kregen zowel de fysiek aanwezigen als de anonieme deelnemers thuis de mogelijkheid te reageren op een aantal stellingen.

De belangrijkste uitkomsten voor wat betreft regelingen van de minima:

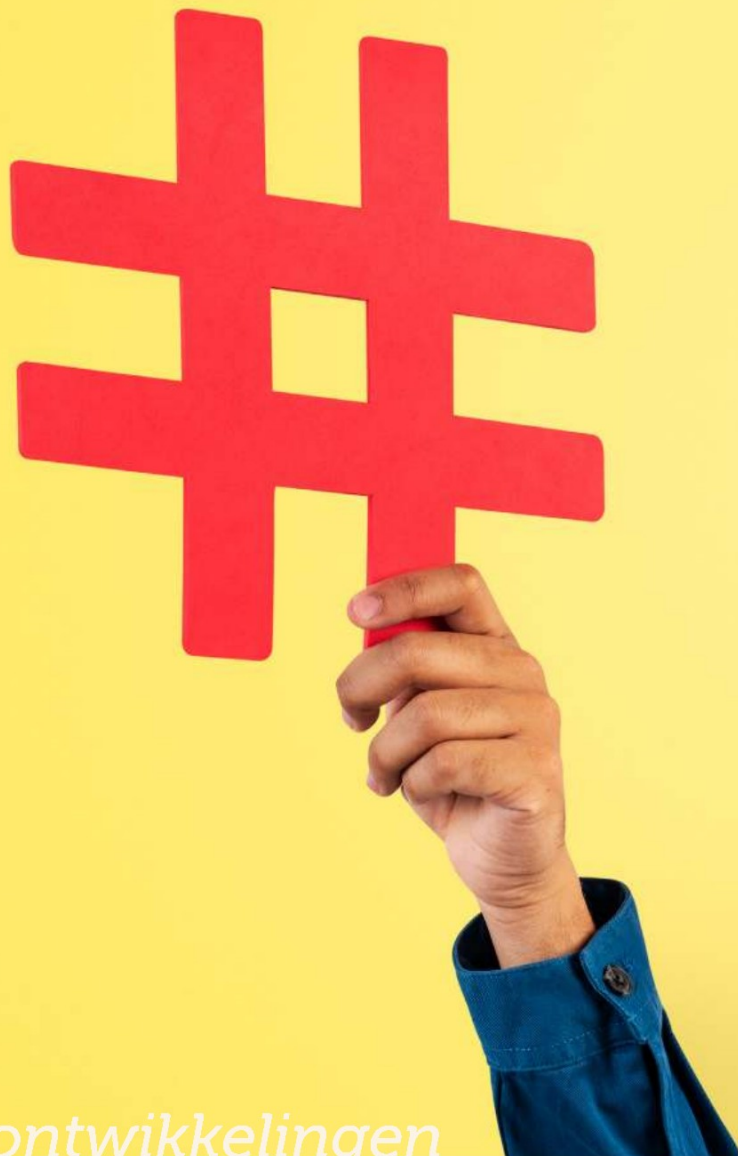
- **34% van de respondenten vindt dat de regelingen onvoldoende onder de aandacht worden gebracht.**
- **30% van de respondenten blijkt niet op de hoogte van de regelingen.**

3.7.3 Kinderraad

Woensdag 2 maart 2022 is het thema armoede met de kinderraad besproken. Doel is te vernemen hoe kinderen kijken naar armoede en wat zij vinden. De belangrijkste antwoorden op de vragen en reacties op enkele stellingen door de kinderraad zijn hieronder weergegeven:

- **Iedereen moet mee kunnen doen**
- **Mensen zonder geld moeten meer ondersteund worden.**
- **Probeer de schaamte weg te nemen, maar armoede bespreekbaar.**
- **Leer volwassenen en kinderen hoe met geld om te gaan (voorlichting op (basis)scholen)**
- **Inwoners moeten anoniem hun (geld) problemen bij de gemeente kunnen melden**
- **Zet mensen die hetzelfde hebben meegemaakt in om andere mensen met (geld) problemen te ondersteunen.**

De volledige uiteenzetting van het gesprek met de kinderraad is ter inzage beschikbaar.

4. Trends en ontwikkelingen

4.1 Landelijk

Corona

De pandemie heeft iedereen geraakt. Wat het effect daarvan op de staat van armoede voor de korte- en lange termijn gaat zijn, valt niet te voorspellen. De verwachting is dat het aantal inwoners dat in armoede leeft toeneemt. Tevens verwacht men dat de druk op de financiële, sociale- en mentale gezondheid van onze inwoners groter wordt. Daarmee neemt de druk op het Sociaal Domein ook toe.

Landelijke trends

Uit onderzoek blijkt dat geldzorgen, schulden en armoede een negatieve invloed hebben op zowel fysieke, sociale als mentale gezondheid. Mensen met een laag inkomen leven korter, ze ervaren meer stress en hebben vaker last van slapeloosheid en depressie.

De uitdagingen om financieel rond te komen en ook nog ruimte te hebben voor vertier en vrijetijdsbestedingen groeien.

- Basisvoorzieningen worden duurder, denk bijvoorbeeld aan de brandstof en energieprijzen.
- Ook de krapte op de woningmarkt zorgt dat de betaalbaarheid van woningen onder druk staat. Zeker voor de groep inwoners met een kleiner budget zoals starters.
- Daarbij opgeteld zien we bij starters dat zij veelal met schulden van school afkomen waarmee hun startpositie verslechterd.
- De kloof tussen arm en rijk is gestegen en mee kunnen doen en participeren in de samenleving is niet altijd meer een vanzelfsprekendheid. Dit vraagt om innovatieve interventies waarbij vroegsignalering een belangrijke eerste stap is.

Coalitieakkoord

In het landelijke coalitieakkoord "Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst" tussen VVD, D66, CDA en ChristenUnie worden o.a. de volgende ambities benoemd:

- **Vergroten van de kansengelijkheid;**
- **Afschaffen van de toeslagen;**
- **Werken lonender maken en de armoedeval verkleinen;**
- **Hervorming huurtoeslag;**
- **Stimulering uitkering naar werk;**
- **Doorzetten brede armoede- en schuldenaanpak;**
- **Om de vier jaar herijking van sociaal minimum;**
- **Inzet op voorkomen van schulden of vroegtijdig verhelpen;**

Bovenstaande ambities en keuzes hebben naar verwachting invloed op de wijze waarop we het beleid kunnen gaan vormgeven, nog nieuw te vormen coalitieakkoord na verkiezingen van dit jaar. VNG heeft analyse gemaakt van de verkiezingsprogramma's van partijen: belangrijk thema in al die programma's is bestaanszekerheid.

Loket Life events

Inwoners kunnen te maken krijgen met grote veranderlijke gebeurtenissen die grote impact kunnen hebben op de financiële situatie zoals:

- **Echtscheiding**
- **Pensionering**
- **Van uitkering naar werk of verlies van werk**
- **18 jaar worden**

Dit worden ook wel life events genoemd. Het inrichten van een loket waar mensen terecht kunnen voor specifieke informatie bij dergelijke gebeurtenissen is een landelijke trend.

Social media

Huishoudens die moeten leven van een minimum inkomen kunnen een beroep doen op een aantal regelingen. Om de vindbaarheid van de regelingen te bevorderen en tekst en uitleg te geven wordt steeds meer gebruik gemaakt van Social media als een laagdrempelig instrument voor deze doelgroep.

Hieronder enkele voorbeelden:

Gemeente Utrecht

De gemeente Utrecht zet steffie.nl in. Dit is een animatie figuur met het doel om kwetsbare mensen te helpen in een wereld die steeds digitaler en ingewikkelder wordt. Steffie kan per mail, telefoon of per brief benaderd worden. Steffie is ook actief op Facebook, Twitter en Instagram. Daarnaast biedt de website steffie.nl veel informatie over onderwerpen zoals geld, de basis zorgverzekering, eenvoudig bankieren, voedselhulp, bijstand aanvragen en meer. Deze onderwerpen worden middels filmpjes, plaatjes, websites, etc. ondersteund. Voor meer info zie: www.steffie.nl

Financiële hulp van de gemeente

De website <https://berekenuwrecht.nibud.nl/introductie> is een website waarop iedere inwoner anoniem in vijf eenvoudige stappen gegevens kan invullen over zijn/haar situatie. Vervolgens laat BerekenUwRecht zien op welke tegemoetkomingen de inwoner recht heeft.

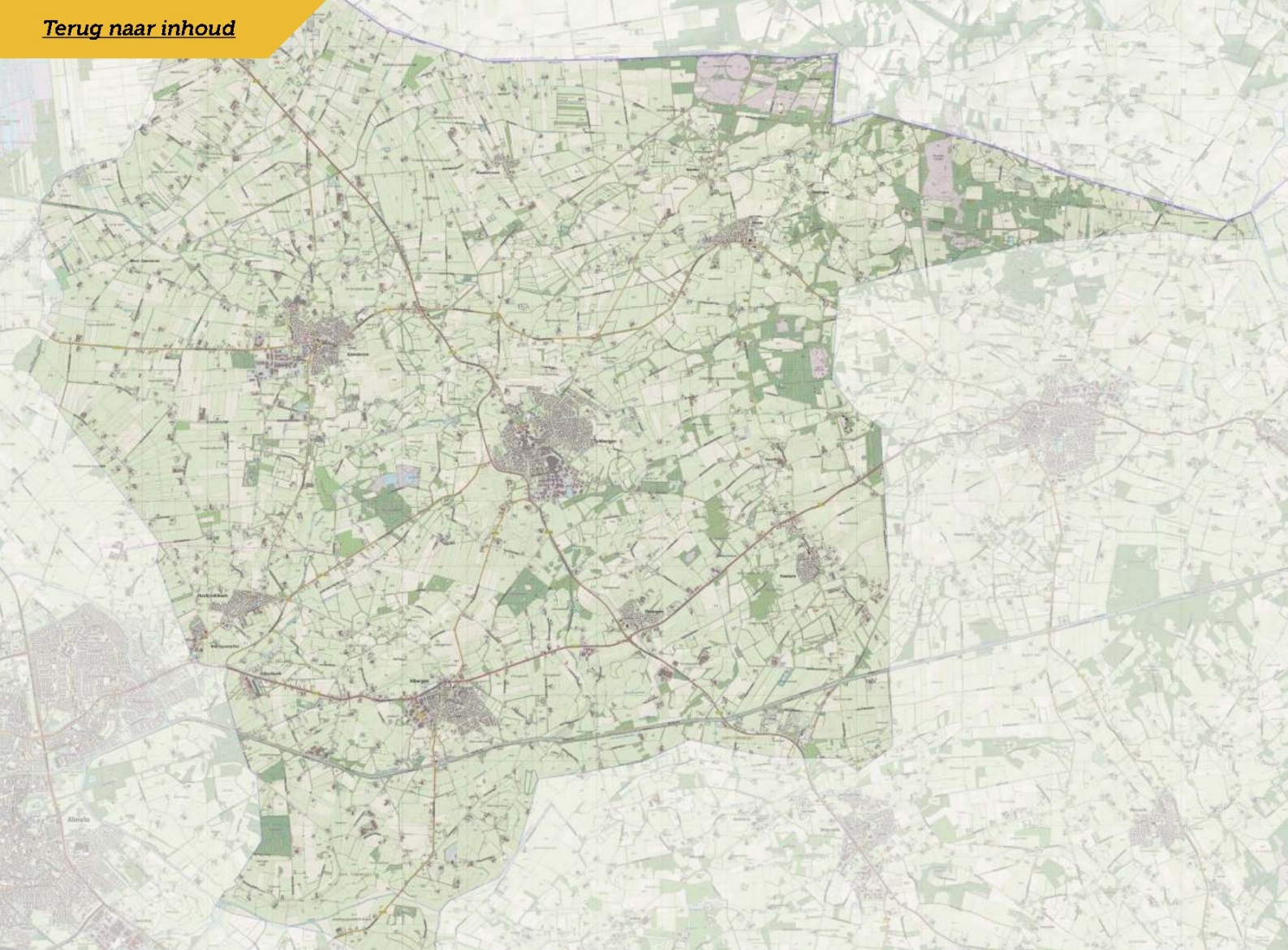
Signalenkaart Armoede

Het is belangrijk armoede bespreekbaar te maken. Voor veel inwoners is dat ongemakkelijk. De signalenkaart Armoede helpt armoede te herkennen, armoede bespreekbaar te maken en biedt mogelijke oplossingen. <https://www.signalenkaartarmoede.nl/>

Opgroeien in een Kansrijke Omgeving OKO (Implementatie IJslands Preventie Model)

De gemeente Tubbergen is vanaf 1 januari 2022 gestart met de implementatie van "Opgroeien in een Kansrijke Omgeving". Dit is de nieuwe naam voor de vertaling van het IJslands Preventie Model naar de Nederlandse en lokale situatie.

Hoewel de aanpak gericht is op het verminderen van het gebruik van alcohol en drugs onder jongeren werd tijdens de introductietrainingen benadrukt dat een aanpak gericht op de omgeving waarin jongeren opgroeien positief gaat bijdragen aan de mentale- en sociale gezondheid van jongeren. Daarmee wordt ook een gezondere financiële gezondheid voorzien.

4.2 Lokaal/regionaal

Eén loket voor armoede

Stichting welzijn Tubbergen Dinkelland heeft één formulier ontwikkeld voor aanvraag van kind-pakketten, stichting Leergeld, verjaardag box en overige regelingen die door de SWTD worden uitgevoerd. Daarnaast heeft de gemeente Tubbergen "Schakel" als één loket waar inwoners terecht kunnen voor de gemeentelijke regelingen. Inzake de uitvraag van bewijsstukken: er worden niet meer bewijsstukken uitgevraagd dan wettelijk noodzakelijk is.

Energiearmoede

De prijsstijgingen van de eerste levensbehoeften (inflatie) is een trend die iedereen, maar vooral de financieel minder draagkrachtigen raakt. Met name de explosieve stijging van de prijs voor gas en elektriciteit eind 2021 heeft specifiek bij die inwoners met een flexibel contract voor meer betalingsachterstanden gezorgd. In 2021 zijn er ook fors meer meldingen ontvangen gerelateerd aan betaalachterstanden bij energiearmoede (t.o.v. 2020). In 2022 zijn deze meldingen lichtelijk gedaald t.o.v. 2021.

Een oorzaak hiervan kan zijn dat er in de tussentijd een aantal landelijke maatregelen getroffen zijn. Deze zijn:

- **Korting van de btw op de energienota**
- **Tegemoetkoming in het kader van energie armoede (uitvoering gemeente Tubbergen)**
- **Verduurzaming van de woning (uitvoering gemeente Tubbergen)**

In het kader van de vroegsignalering is met de consultants afgesproken dat signalen gerelateerd aan energiearmoede direct gemeld worden. Inwoners kunnen zich daarvoor melden bij Schakel. Daarnaast wordt in het kader van Tubbergen duurzaam ontwikkelen een samenwerking voorzien met de Woningstichting Tubbergen en het de afdeling Duurzame Energie van de Gemeente.

Signalen

We ontvangen signalen dat AOW-ers, werkende armen, ondernemers, waaronder agrariërs, WW-ers, WIA-ers en WAJONG-ERS steeds vaker op de grens van armoede leven. Deze groep, met uitzondering van inwoners die gebruik maken van kind-pakketten en minimaregelingen, is onvoldoende in beeld.

Ondernemers kunnen geen beroep doen op de bijstand zolang ze ingeschreven staan bij de KvK. Daardoor komen de regelingen waarop ze recht hebben vaak niet onder hun aandacht. Het gevolg is dat zowel agrariërs als andere ondernemers pas in beeld komen wanneer de financiële problemen escaleren. Uit gegevens van de plaatselijke bank blijkt dat 35% van de agrariërs onder het bestaansminimum leeft, maar het is belangrijk te beseffen dat ook andere sectoren met dergelijke problemen kunnen kampen.

AOW-ers: Met de verdere vergrijzing is de verwachting dat armoede onder 67+ zal toenemen. Alles is er op gericht dat ouderen langer thuis kunnen/moeten wonen. Voor inwoners zonder aanvullend pensioen veelal onbetaalbaar en anders dan werkenden of werkzoekenden heeft de 67+ groep ook geen zicht op inkomensverbetering.

Twentse Koers

Twentse Koers is een strategische samenwerking tussen de veertien Twentse gemeenten, zorgverzekeraar en zorgkantoor Menzis, GGD Twente en provincie Overijssel. In Twente zijn veel inwoners die in schulden en armoede leven. Het streven van de samenwerking is: heel Twente schuldenvrij. De focus ligt daarbij op de aanpak en het voorkomen van schulden en armoede en op vroegsignalering. Bij de doelgroep spelen vaak ook andere problemen. Hierom wordt aangestuurd op een brede, integrale aanpak.

Samenwerking met ervaringsdeskundigen

De samenwerking met ervaringsdeskundigen is een trend. In Twente is een speciaal programma ontwikkeld door de Academische Werkplaats Jeugd. Daarin werken onderzoekers, professionals uit de Twentse gemeenten, ervaringsdeskundige en huishoudens met een krappe beurs met elkaar samen aan de interventie 'Gezonde kinderen in krappe tijden', (bijlage 5) Het programma heeft in de periode van mei 2018 tot mei 2019 in Almelo, Losser, Oldenzaal, Hof van Twente, Enschede, Dinkelland en Tubbergen gedraaid.

Hierbij een verkorte opsomming van de bevindingen:

- **Verbetering herkenning en erkenning van ervaringsdeskundige naar inwoner;**
- **Delen van verhalen ervaringsdeskundige werkt drempelverlagend voor inwoners met vergelijkbare problematiek;**
- **Niet elke ervaringsdeskundige is geschikt; profielschets/ competenties noodzakelijk;**
- **De ervaringsdeskundige kan een aanvulling zijn op de beroepskracht;**
- **Zet ervaringsdeskundige in op zijn of haar specifieke kennis;**

Daarnaast staat de inzet van ervaringsdeskundigen hoog op de regionale agenda van de 14 Twentse gemeenten. De gemeenten hebben behoefte aan meer informatie. Hierom is besloten een organisatie met expertise op het gebied van ervaringsdeskundigen uit te nodigen voor een presentatie. Een praktische invulling kan zijn ten gunste van (nieuw) te vormen van beleid of anderszins een pool met ervaringsdeskundigen op te zetten waar gemeenten uit kunnen putten. Daarbij wordt ook rekenschap gehouden met (bij)scholing van de ervaringsdeskundige.

Een samenwerking betekent dat:

- **de kosten gedeeld kunnen worden onder de 14 Twentse Gemeenten;**
- **er meerdere ervaringsdeskundigen beschikbaar zijn;**
- **specifieke expertise ervaringsdeskundige sneller voorhanden is.**

5. Conclusie en aanbevelingen

5.1 Conclusie

We kunnen concluderen dat het gevoerde beleid vanaf 2015 en de diverse interventies positief hebben bijgedragen aan de bekendheid van de regelingen voor minima. Het aantal minima dat gebruik maakt van de regelingen is daardoor toegenomen

Of het aantal huishoudens in de gemeente Tubbergen dat in armoede leeft is gestegen is niet concreet vast te stellen. Temeer omdat de werkende armen onvoldoende in beeld is, wel geven de evaluatierapporten van vroegsignalering en schulddienstverlening een inzicht met concrete cijfers (**bijlage 7 en 8**). Wel kunnen we vaststellen dat het percentage minima met een niet westerse migratieachtergrond groot is en dat de doorstroming van- en het stimuleren van uitkeringsgerechtigden om de stap naar betaald werk te maken aandacht vraagt.

De huidige inflatie, de groeiende groep ouderen met een AOW uitkering, een mogelijke toename van de instroom van inwoners met een niet westerse migratieachtergrond kan in de nabije toekomst leiden tot een forse stijging van het aantal minima in onze gemeente. Dit maakt het zeer belangrijk de komende jaren extra aandacht te blijven besteden aan dit thema en te komen tot een meerjarig uitvoeringsprogramma ten aanzien van armoede.

Een meerjarige uitvoeringsprogramma waarin de samenhang tussen de beleidsterreinen binnen en buiten het Sociaal Domein en de doorontwikkeling van de integrale aanpak wordt geoptimaliseerd om zo de kansengelijkheid te vergroten. Focus op een bredere aanpak waarbij naast financiële gezondheid ook aandacht is voor de mentale- en sociale gezondheid van inwoners.

Door in te zetten op het updaten van het huidige beleid en de bijbehorende aanpak en daarnaast een nieuwe aanpak te willen ontwikkelen voor dreigende en verborgen armoede, hopen we tot het uitgangspunt te komen waarin iedereen meetelt en de mogelijkheid heeft om mee te kunnen doen. Samenwerking, het voorkomen van problematiek met oog voor het individu ten gunste van de kansengelijkheid gaat daaraan bijdragen.

5.2 Aanbevelingen

Om te komen tot een eigentijds, duurzaam en uitvoerbaar beleid zijn in samenhang met ervaringsdeskundigen, de sociaal werker armoede en andere experts aanbevelingen uiteengezet die daaraan bijdragen.

1. Life eventsloket

Initieer een loket voor inwoners die te maken krijgen met ingrijpende veranderende levensomstandigheden door:

- **het initiëren van spreekuren en/ of voorlichtingsmomenten in Schakel;**
- **te verwijzen naar de sociaal werker armoede of bedrijfsconsulenten; De rol van de bedrijfsconsulent is om het armoedebeleid en de rol van het ROZ bij bedrijven onder de aandacht te brengen**
- **inrichten van een online omgeving (via communicatie Schakel).**

2. Communicatie en social media

Optimaliseer de toepassing van communicatie en social media om:

- Armoede meer zichtbaar en bespreekbaar te maken;
- De interventies t.a.v. preventie breed onder de aandacht te brengen;
- De bewustwording te vergroten;
- Schakel te positioneren als hét loket waar men terecht kan voor vragen over
- O.a. de regelingen/ meer zichtbaarheid

Aanbevelingen n.a.v. bijeenkomst met inwoners:

- Gebruik duidelijke taal en communiceer begrijpelijk voor iedereen
- Maak de regelingen meer zichtbaar
- Heb oog voor de menselijke maat, zorg voor één aanspreekpunt en
- Probeer drempels te verlagen
- Wijk indien mogelijk af van het systeem, oftewel, pas maatwerk toe per situatie.
- Maak armoede bespreekbaar
- Ervaringsdeskundigen kunnen daarbij helpen
- Organiseer informatie avonden voor ouderen en jongeren

Door:

- Het initiëren van een campagne;
- De uitleg van de regelingen in begrijpelijke taal;
- Het geven van extra voorlichting aan bijvoorbeeld jongeren die in
- Hun 18e levensjaar zitten;
- Te verwijzen naar de website Bereken uw Recht;

3. KWIZ onderzoek (3.2.1)

Onderzoek:

1. Of de regeling Maatschappelijke participatie minima voldoende aansluit bij de vraag van de inwoner en op welke wijze deze regeling nog meer bij onder de aandacht kan worden gebracht;
2. Hhoe huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond beter bereikt kunnen worden. (Deze groeiende groep inwoners kent een relatief hoog aantal minima)

- **Stimuleer de zoektocht naar betaald werk voor ouders met kinderen.**
- **Verhoog het bereik van de kind-regeling.**
- **Zet in op vroegsignalering.**

4. Enquête (3.2.2)

- Meer duidelijkheid en bekendheid over de regelingen en begeleiding hierin
- Meer aandacht en/of regelingen voor (chronisch) zieken
- Meer persoonlijke aandacht, echt naar mensen luisteren.
- Vergoeding voor de extra kosten in de regiotaaxi voor het onverwacht weg willen of een begeleider mee willen nemen naar het ziekenhuis.

5. Panelgesprekken met professionals (3.2.3)

- Eén persoon op een gezin, vast persoon koppelen aan een gezin, die een vertrouwensband opbouwt en alle ins en outs van regelingen kent. Deze persoon kan een soort 'noabermaatje' worden en is laagdrempelig.
- Beter voorlichtingsmateriaal in duidelijke taal die voor iedereen te begrijpen is
- Mogelijkheid tot het doen van een opleiding voor uitkeringsgerechtigden/minima
- Jaarlijkse bijdrage voor ouderen, individuele inkomensvoetstuk niet tot pensioengerechtigde leeftijd maar tot overlijden.
- Budgetcursussen voor de doelgroep
- Duidelijk stappenplan wie wanneer voor wat in aanmerking komt
- Bouwen aan eigenwaarde, perspectief bieden in kleine stappen
- De inkomensconsulent moet inwoners (warm) doorverwijzen naar de andere regelingen die gemeente heeft
- Wegnemen van persoonlijke drempels, schaamte en sociale controle. Hiervoor heeft de inwoner een goede gezondheid en waardering als mens nodig
- Individuele ondersteuning aanbieden in een gezin als deze vastloopt. Met name op gezinnen van vergunninghouders is dit van toepassing.
- Verduidelijking website. Regelingen moeilijk te vinden.
- Preventie verdient aandacht en dan bij de jeugd beginnen.

6. Verordening maatschappelijke participatie minima

Er dient een politieke keuze gemaakt te worden m.b.t. het moment wanneer de regeling maatschappelijke participatie minima ingezet wordt. De keus kan zijn:

- Direct bij de aanvraag van de uitkering en/of andere minimaregelingen en deze in het gesprek meenemen of,
- Aan het einde van het jaar bekijken wie nog geen beroep heeft gedaan op de regeling en deze inwoners aanschrijven voor het indienen van een aanvraag of,
- Afwachten wanneer de mensen hiervoor zelf een aanvraag indienen.

7. Ervaringsdeskundige

De overtuiging is dat het inzetten ervaringsdeskundigen bij nieuw te vormen beleid veel kan opleveren. Een verdere samenwerking met de Twentse gemeenten om te onderzoeken op welke wijze ervaringsdeskundigen efficiënt kunnen worden ingezet en hoe dit praktisch vormgegeven kan worden verdient aanbeveling.

8. Monitoring minimabeleid

Herijk het armoedebeleid minimaal één keer per 5 jaar én plan iedere 2 jaar een toets moment in om het beleid daar waar nodig te kunnen bijsturen ofwel aan te passen. De veranderlijke en onvoorspelbare maatschappij en of keuzes van de overheid (ambities regeerakkoord) vragen naast flexibiliteit naar alle waarschijnlijkheid ook om bijsturing.

9. Integrale aanpak

Hoewel de evaluatie van de schulddienstverlening nog niet is afgerond wordt daarin een doorontwikkeling voorzien:

- Samenwerking met banken en bedrijven te zoeken voor oplossingen van inwoners met schulden.
- Onderzoek of binnen de wettelijke kaders:
- Ontstane schulden bij de gemeente kwijtgescholden kunnen worden. De openstaande vorderingen bij de gemeente Tubbergen in 2022 bedraagt in totaal € 522.575,00.
- Ontstane schulden (geen fraudeschulden) tijdens de uitkeringsperiode na een aflossingsperiode van 3 jaar kwijtgescholden kunnen worden.

11. WerkloonT

Middels de tool WerkloonT is het mogelijk te berekenen of de overstap van leven van de bijstand naar werk, daadwerkelijk loont. Conclusie is dat het voor inwoners die op de grens zitten soms financieel gezien niet of nauwelijks voordeel oplevert. Om inwoners te bewegen en te stimuleren naar betaald werk verdient het aanbeveling te onderzoeken:

- Of een beloningssysteem voor inwoners die de stap naar werk willen maken mogelijk is, bijvoorbeeld een tijdelijke continuering van een gedeelte van de regelingen;
- Hoe groot de financiële prikkel moet zijn en of wat er nodig is om inwoners in beweging te krijgen;
- Wat werkgevers beweegt om inwoners die leven van een uitkering en een afstand hebben tot de arbeidsmarkt een kans te geven;

12. Aandacht voor doelgroepen met financiële problemen die nu nauwelijks in beeld zijn

Zet in op het in beeld krijgen van de financiële gezondheid van agrariërs, bedrijven en AOW-ers door:

- Het initiëren van bijeenkomsten door en met gemeente(n), banken, ROZ, belastingdienst etc. en de doelgroep waarbij;
- De problematiek in kaart wordt gebracht;
- (mogelijke) oplossingsrichtingen worden besproken;
- Het belang van de samenwerking wordt onderstreept;
- Aanbrengen prioritering: gezamenlijk agenda van o.a. erfcoaches, Wijk-GGD'er, bedrijfsconsulenten en sociaal werker armoede.